

Wat waardeloos lijkt, waardevol maken. Dat is één van de uitdagingen als het om duurzaamheid gaat. Het project Mineral Valley Twente onderzoekt met boeren en wetenschappers hoe mest, een afvalstof die nu tot hoofdbrekens leidt, met slimme innovaties een bodemverrijker wordt. 'Nu is mest nog afval, maar je kunt er iets waardevols van maken. In zeventien proeftuinen zoeken we uit hoe', zegt projectleider Erik Back van Mineral Valley Twente.

tekst: Frederike Krommendijk fotografie: Lars Smook

Mineral Valley Twente mooi voorbeeld van ambities Agenda voor Twente

De bodem in balans

In Twente is het grondgebruik door de veehouderij best intensief. Alleen in Brabant leven nóg meer landbouwhuisdieren per vierkante kilometer. Veel dieren betekent veel mest. En die wordt nu afgevoerd naar akkerbouwgebieden in het noorden van het land, verwerkt of geëxporteerd naar het buitenland omdat hier anders teveel nitraat in het grondwater zou komen. Tegelijk bemesten boeren hun grond met kunstmest, waarin voornamelijk stikstof en kali zitten. Zou het niet logischer zijn om de grond weer met componenten uit natuurlijke mest te voeden? Of de bodem beter in balans te brengen met compost van bermmaaisel of gft-afval?

'Met kunstmest brengen boeren vooral enkelvoudige stikstof op de bodem. Daar groeit gras goed van, maar het voegt geen waardevolle mineralen en organische stof toe. We willen toe naar een bodem die in balans is. Die vocht beter vasthoudt, heel belangrijk gezien de klimaatverandering. Dat zouden we kunnen bereiken met mest uit de vergister (digistaat), compost van Twente, bokashi (een gefermenteerde compost van bermmaaisel) of een mix van ruige stalmest met veel organisch materiaal. Twente zou door het verwaarden van afvalproducten zelfs als eerste regio kunstmestvrij kunnen worden, wat ook weer een waardevermeerdering voor je landbouwproducten betekent. Dat willen we in proeftuinen onderzoeken.'

Proeftuinen

Evenwichtig verdeeld over de regio worden de komende periode zeventien proeftuinen aangelegd, waarop met diverse manieren van bemesting en beplanting proeven worden genomen. Wetenschappelijk onderbouwd, met meetgegevens van slimme sensoren die de effecten nauwkeurig

We moeten deze problemen samen adresseren

monitoren, maar ook pragmatisch: gewoon kijken en vastleggen wat er gebeurt dus. Een ontwikkeling die perfect past in de toekomstvisie van de regio, vindt programma-leider Aleid Diepeveen van de Agenda voor Twente. 'Eén van de doelstellingen uit de Agenda voor Twente is dat onze regio meer dan gemiddeld in Nederland wil bijdragen aan de verduurzaming van de landbouw door technologie en kennis. Landbouw is een belangrijke economische factor van de Twentse regio. Ook zet Twente zich in voor een vermindering van de CO₂-uitstoot met 25 procent in 2020 ten opzichte van 1990. Verder is in de agenda het belang onderschreven van een circulaire economie, waarin grondstoffen efficiënt worden ingezet en optimaal worden hergebruikt. Mineral Valley Twente laat zien dat deze doelstellingen te combineren zijn.'

Ook staat in het nieuwe uitvoeringsprogramma van de Agenda voor Twente dat techniek de motor is van de regionale economie en in Mineral Valley Twente gaan innovatie, techniek en landbouw hand in hand. 'Met de Agenda voor Twente willen we als overheid met onderzoekers, onderwijs en ondernemers maatschappelijke uitdagingen samen te lijf gaan', legt ze uit.

Zien is geloven

Het is dus zeker niet de bedoeling boeren oplossingen op te dringen, maar voldoende objectief bewijs te verzamelen hoe de

bodem het beste in balans kan worden gebracht. 'De meetresultaten van de proeftuinen worden nauwkeurig vastgelegd en geanalyseerd om te zien wat het beste werkt om de bodem weer in balans te brengen. De boeren kunnen het ook letterlijk bij hun buurman gaan bekijken; zien is geloven. Het is niet alleen hun probleem maar een maatschappelijke uitdaging die ook kansen biedt. Twente kan zichzelf echt op de kaart zetten met mooie innovaties in de landbouw en zich te zijner tijd profileren als eerste kunstmestvrije regio. Deze vernieuwingen trekken nieuw talent aan en bieden uitdagingen zodat technische mensen hier niet wegtrekken. Een florierende landbouw is ook voor het sociale leven op het platteland van wezenlijk belang. Een gezonde bodem met biodiversiteit maakt het landschap aantrekkelijker. We bekijken het probleem echt breder dan: we moeten van die mest af', schetst Back.

Volgens Diepeveen ontstaan door dit soort projecten ook mooie nieuwe verbindingen: met natuurorganisaties, innovatieve startups, universiteiten en hogescholen. 'Het bewustzijn dat we samen dit soort grote problemen moeten adresseren, groeit. Daarin kunnen we als regio echt onderscheidend zijn.'

Meer lezen?
www.agendavoortwente.nl